

Л.О. Яринко

УКРАЇНСЬКИЙ ВІНОЧОК

- ◆ Сценарії свят
- ◆ Оповідання
- ◆ Перекази
- ◆ Народні повір'я

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

ББК 74.200.58
Я73

Рецензенти:
кандидат філологічних наук, доцент
Єщенко Т.А.

кандидат філологічних наук, доцент
Лисенко Н.Р.

Яринко Л.О.

Я73 Український віночок. —
Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. — 64 с.
ISBN 966-692-782-9

Українському віночку, який здавна вважався в Україні жіночим оберегом, присвячено приказки і прислів'я, перекази і легенди. У даному посібнику вміщено казки, оповідання, перекази, народні повір'я про віночок, а також розробки сценаріїв свят.

Для вчителів, студентів, школярів.

ISBN 966-692-782-9

© Яринко Л.О., 2006
© Навчальна книга – Богдан,
макет, художнє оформлення, 2006

∞ УКРАЇНСЬКИЙ ВІНОЧОК — ЖІНОЧИЙ ОБЕРІГ ∞

Своєрідним жіночим оберегом в Україні завжди був віночок. І сьогодні, як і в давнину, кожна дівчинка змалку вчиться плести квіткові віночки. В Україні їх виплітали з різного зілля від весни і до пізньої осені.

Найпершими “з’явилися” віночки з маленьких квіточок, що килимом встеляли трав’янисті луки, на Тернопільщині їх називають “стокротками”. Вони нагадують маленькі ромашки. Виплітали також вінки із жовтих квіточок “болотяних лепех”, цвіту кульбаби. Останнім у році був вінок із золотистого кленового листа.

Кожен віночок слугував не тільки окрасою голови дівчини, а й був “оберегом душі”, бо в ньому є чаклунська сила, що і біль вгамовує, і волосся береже.

У віночок, як уже згадувалось, вплітали багато різних квітів. Переважна більшість із них має лікувальні властивості. Це, зокрема, ружа і деревій, безсмертник і любисток, волошка і ромашка, незабудка і цвіт калини, барвінок та інші. Найпочесніше місце у вінку належало деревію. Вплітали цілі грона цих дрібненьких білих квіточок, оскільки через свою невибагливість і життєстійкість, деревій у вінку є символом нескореності.

Безсмертник дарує здоров’я людині. Його квіти тамують головний біль.

Ружа, мальва і півонія, за давньою легендою, — це три сестри, які символізують віру, надію та любов.

Цвіт вишні та яблуні — також символ віри, надії та любові, а ще — материнської відданості і любові.

Цвіт маку вплітають у віночок лише ті дівчата, у чиїх родинах хтось загинув у боротьбі з ворогами. До того ж мак є символом печалі та туги.

А здоров’я нашому народу дарує безсмертник — лікує виразки. Народна медицина широко використовує безсмертник при захворюваннях печінки та шлунка.

Любисток і волошка — це символи людської відданості та безкорисливості.

Наймолодша за віком у вінку — ромашка, її почали вплітати у віночок тоді, коли переконались, що вона приносить не лише здоров’я, а й доброту та ніжність. Вплітали ромашку разом з гронами калини та цвітом яблуні. Переплітали її з батіжком хмелю — символом гнучкості та розуму.

Особливе місце у вінку належить барвінку — символу життя і безсмертя людської душі. Недаремно ця рослина тягнеться до людської оселі, до городу. Визмку відвар з нього п’ють від застуди, влітку барвінок прикрашає святковий

хліб, хату, з нього плетуть весільні букетики. Таким чином барвінок у пошані впродовж року, вважають його символом життя.

Всього в українському віночку 20 квіток, і кожна — лікар, оберіг, символ.

У дівочий віночок влітають кольорові стрічки (банти). Першою посередині завжди в'яжуть світло-коричневу стрічку, яка символізує землю. Зліва і справа від неї — дві жовті, символ сонця. За ними ідуть з різних боків світло-зелена і темно-зелена — символи живої природи, краси, юності. Потім, у свою чергу, синя і голуба — символи неба і води, що дають силу і здоров'я. Тоді з одного боку оранжева — символ хліба, а з другого фіолетова — символ розуму, а потім малинова — символ щирості та рожева — символ багатства, достатку. По краях вінка влітають білі стрічки — символ чистоти. На лівій білій у давнину внизу вишивали сонце, а на правій — місяць. Ці два основні знаки — головні обереги голови. Стрічки берегли дівоче волосся від чужих очей. Вони повинні були бути не коротшими від кіс.

Білу стрічку влітали дівчата до шістнадцяти років і заручені перед весіллям, блакитну — сироти, червону — хто мав парубка, зелену — незайняті дівчата, коричнева свідчила про те, що у родині хтось хворів, а чорна була символом жалоби.

Вінок у купальську ніч набував магічних рис — він мав передбачати дівчині її долю. Дівчата йшли до річки. У кожної на віночку горіла свічечка. Вони обережно опускали вінки на воду. Річка рябіла безліччю вогнів. Прудка течія одразу відносила віночки зі свічками углиб ріки.

Кожна дівчина уважно стежила за своїм вінком — своєю долею. Якщо віночок припливав до берега, то вважалося, що його власниця вийде заміж. А коли відпливав далі — ще цілий рік дівуватиме. Траплялося, що вінок припливав до протилежного берега. У таких випадках дівчині нібито судилося вийти заміж у сусіднє село.

А ще розповідають, що той, хто підбере вінок, буде судженим дівчини. Якщо вінок потоне — це віщувало передчасну смерть.